

6326 sayılı Petrol Kanununun Bâzi Maddelerinin Tadili ve Bâzi Maddelerine Fıkralar İlâvesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 21. V. 1955 - Sayı : 9011)

No.
6558

Kabul tarihi
13. V. 1955

MADDE 1. — 6326 sayılı Kanunun, 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının b bendi, 8 nci fıkrasının a bendi, 25 nci fıkrasının a, b bentleri; 26 nci fıkrası, 27 nci fıkrasının a, b bentleri, 32 nci fıkrası, 5 nci maddesi, 12 nci maddesinin 1 nci fıkrası (a, b, c bentleri hariç), 13 ncü maddesinin 1 nci, 3 ncü fıkraları, 43 ncü maddesi, 50 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 53 ncü maddesinin 2 nci fıkrası, 55 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 56 nci maddesinin 2 nci ve 3 ncü fıkraları, 57 nci maddesi, 58 nci maddesinin 1 nci ve 2 nci fıkraları, 63 ncü maddesinin 1 nci fıkrası, 68 nci maddesinin 1 nci fıkrası, 69 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 71 nci maddesi, 78 nci maddesinin 1 nci ve 2 nci fıkraları, 79, 81 nci maddeleri, 82 nci maddesinin 1 nci fıkrasının b, c bentleri, 84 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası, 95 nci maddesi, 97 nci maddesi, 98 nci maddesi, 101 nci maddesinin 2 nci fıkrası, 102 nci maddesinin 1 nci fıkrası, 103 ncü maddesi, 104 ncü maddesi, 105 nci maddesinin 2 nci fıkrasının a bendi ve 3 ncü ve 4 ncü fıkraları, 106 nci maddesi, 107 nci maddesi, 109, 110 nci maddesi, 111 nci maddesi, 112 nci maddesinin 1 nci fıkrası, 115 nci maddesi, 116 nci maddesi, 117 nci maddesi, 118 nci maddesi, 120 nci maddesinin 1 nci fıkrası, 132 nci maddesinin 1 nci fıkrası, 134 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 3. — 1. b) Mayi petrol, veya gazla birlikte istihsale elverişli olan veyahut bunların içinde erimiş bulunan biçümle asfalt ve diğer sulb hidrokarbonlara;

8. a) Arama, keşif, inkişaf, istihsal, tasfiye ve bunlarla ilgili ameliyelerle, petrolün ve petrol mahsullerinin depolanmasına, nakledilmesine ve - petrol mahsullerinin doğrudan doğruya müstehlike perakende olarak veya tevzi müesseseleri tarafından satışı hariç olmak üzere - satılmasına;

25. a) Petrolün, Türkiye dahilinde veya haricinde en yakın erişilebilir dünya piyasasında, evsaf ve izafî sıklet bakımından normal olarak mütat ayarlamalara göre tesbit edilmiş serbest rekabet fiyatına, aynı evsafda petrolün dünya piyasasından Türkiye'de teslim edildiği mahalle kadar getirilmesi için gereken biçümle masrafların (109 nci maddedeki normal ve munzam vergiler hariç olmak üzere vasıtah, vasıtasız vergiler, gümrük vergi ve resimleri de dahil) ilâvesiyle elde edilen miktara «piyasa fiyatı»;

Veya erişilebilir dünya piyasası mevcut olmadığı takdirde, petrol hakkı sahibinin Türkiye'de teslim edildiği noktada mahallen tatbik ettiği satış fiyatına «piyasa fiyatı»;

b) Tasfiye edilmiş petrol mahsullerinden gayri petrolün kuyu başından Türkiye'de teslim edildiği mahalle kadar getirilmesi için, normal ve munzam vergilerden gayri vasıtah, vasıtasız vergiler ve Gümrük Rüsümü da dahil olmak üzere, gereken biçümle masrafların piyasa fiyatından tenziliyle elde edilen rakama «kuyubaşı fiyatı»;

26. Miadı bir seneden fazla olan malzeme veya tesisat masrafları hariç olmak

üzere, arama maksadiyle yapılan veya bu maksatla ilgili diğer bilcümle masraflara «arama masrafları»;

27. a) Miadı bir seneden fazla olup, tesis edilmemiş veya kullanılmamış olan veya;

b) Tesisinden veya kullanılmaya başlanılmasından itibaren bir sene sonunda kullanılabilecek durumda olan veya hurda kıymeti bulunan;

Tesisat veya malzeme masrafları hariç olmak üzere kuyu açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu ameliyelere hazırlık için veya bunlara müteferri olarak yapılan bilcümle işçilik, yakıt, tamir, bakım, nakliye, ikmal ve malzeme masraflarına «sondaj fer'î masrafları»;

32. 15,5 santigrat derecesinde ve her santimetre kare başına 1,03 kilogram taz-yık altında ölçülen 158,984 litre (42 galonluk bir varil) mayı petrole veya 500 metreküb gaz halinde petrole «petrol brimi»;

Madde 5. — a) Bu kanuna göre müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge alınmadan hiçbir petrol ameliyesi yapılamaz.

b) Başka bir kanuna göre bir asfalt veya diğer bir sulp hidrokarbon yatağı için verilmiş her hangi bir hak, bu hakkın sahibine bir petrol ameliyatı yapmak veya bir ameliyeye müdahale etmek hakkını vermez.

Madde 12. — 1. Yabancı devletlerin doğrudan doğruya veya dolayısıyla idaresinde müessir olabilecekleri mikyasda veya şekilde malî ilgileri veya menfaatleri bulunan hükmi şahıslarla yabancı bir devlet için veya yabancı bir devlet namına hareket eden şahıslar;

Madde 13. — 1. İcra Vekilleri Heyeti kararıyle, petrol hakkı sahiplerinden, Türkiye'de istihsal ettikleri petrolden istihsal ettikleri miktar ile mütenasip olarak memleket ihtiyacına tekabül etmek üzere :

a) Tasfiye edilmiş petrol mahsullerinden gayrı petrolü;

b) Türkiye'de tasfiye tesisleri mevcut olduğu takdirde tasfiye edilmiş petrol mahsullerini;

Piyasa fiyatı üzerinden sağlamaları istenebilir.

3. Memleket ihtiyacı, Türkiye'nin silâhlı kuvvetleriyle sivil halkın ihtiyaçlarına tekabül eden petrol demektir. Bu miktara Türkiye limanlarındaki gemilerin ve hava meydanlarındaki uçakların yakıtları ve Türkiye'deki tasfiyehanelerin bu fıkradaki ihtiyaçları karşılamak üzere tasfiye etmeleri gereken petrol dahildir.

Madde 43. — Bu kanun hükümlerine göre vazifelilerin görevleri dolayısıyla muttali oldukları, petrol hakkı sahibine ait teknik, malî ve ameliyata mütaallik malûmat, kendisinin rızası olmadıkça ve petrol hakkının devamı müddetince ifşa edilemez.

Bunların dışındaki malûmatla umumi mahiyetteki teknik, malî ve jeolojik malûmat, kuyu yerleri, sondajcı kesitleri ve muhafaza boruları kayıtları ve umumi istihsal rakamları bu kayda tâbi değildir.

Madde 50. — 2. Kendi petrol imkânlarını tesbit maksadiyle, arama sahası dışında müsaade sahibi imiş gibi jeolojik istikşafatla bulunmak.

Madde 53. — 2. Bir bölgede bir hükmi şahıs aynı zamanda en fazla sekiz arama ruhsatnamesine sahip olabilir.

Madde 55. — 2. Bir bölge dahilindeki arama sahalarının her hangi birinde, bu kanun hükümlerine riayet etmek suretiyle, hüsnüniyetle aramaya devam eden bir

arayıcının o bölgedeki arama ruhsatnameleri müddetleri, her defasında iki yılı aşmamak üzere, zaman zaman temdid edilebilir.

Madde 56. — 2. Arayıcının bir yıl zarfında arama sahası içinde yaptığı aramanın ve bu sahanın petrol imkânlarını tesbit maksadiyle saha dışında yaptığı jeolojik istikşafın masrafları o yıl içinde ödiyeceği mecmu Devlet hakkından tenzil edilir. Ancak, tenzil edilecek miktar Devlet hakkının % 80 ini aşamaz.

3. Arama sahasında bir keşif yapmış olan arayıcının bir vergilendirme döneminde kuyubaşı fiyatı üzerinden ödediği Devlet hissesi aynı dönem içinde o saha üzerinden ödiyeceği Devlet hakkından mahsubedilir.

Madde 57. — Arayıcı, ruhsatnamesinin yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde arama sahası dahilinde aramaya veya bu sahanın petrol imkânlarını tesbit maksadiyle saha dışında jeolojik istikşaf yapmaya başlamakla ve ruhsatname müddetince aramaya hüsnüniyetle devam etmekle mükelleftir.

Madde 58. — 1. Arayıcı, aynı bölgeye dahil arama sahalarının her hangi birinde o bölgeye mütaallik en eski ruhsatnamesinin tarihinden itibaren en geç 5 yıl içinde arama sondajına başlamaya mecburdur. Bu müddet, Petrol Dairesince âzami iki yıl daha uzatılabilir.

2. Bir bölgedeki arama sahalarından birinde bir keşif yapan arayıcı, keşfi takibeden iki yıl içinde aynı bölgedeki diğer bir arama sahasında ve yine bu keşiften itibaren beş yıl içinde de o bölgedeki mütebaki arama sahalarında arama sondajına başlamaya mecburdur. Ancak, aynı bölge dahilinde keşfi mütaakıp iktisabedilecek arama ruhsatnameleri hususunda Petrol Dairesi, 33 ncü madde mucibince ameliatın yapılmamasına veya bunların kanuni mehillerinin temdidine karar verir.

Madde 63. — 1. Arama sahasında bir keşif yapmış bulunan ve arama ruhsatnamesi yürürlükte iken nizamname hükümlerine uygun olarak işletme ruhsatnamesi talebeden bir arayıcıya, arama sahası dahilinde kendi seçtiği ve arama sahasının yarısını aşmayan her hangi bir veya mütaaddit arazi parçası için 61 ve 62 nci maddelerdeki tahditlere tâbi olmak kaydiyle, arama ruhsatnamesinin verildiği tarihte cari bulunan şartlarla işletme ruhsatnamesi verilir. Arayıcı, taleplerine ruhsatname harcının ödendiğini gösteren makbuzu da bağlar.

Madde 68. — 1. Bir işletmeci işletme ruhsatnamesinin ilk üç yılı sonuna kadar işletme sahasından ticari miktarda petrol istihsal etmediği takdirde Petrol Dairesi kendisine iktisadi istihsal şartlarını da göz önünde bulundurarak 90 günden az olmamak üzere münasip bir mehil verir. İşletmeci bu müddet içinde de ticari miktarda petrol istihsalinde bulunmazsa işletme hakkı sukut eder.

Madde 69. — 2. İşletmecinin bir vergilendirme döneminde bir işletme sahası için kuyubaşı fiyatı üzerinden ödediği Devlet hissesi, o işletme sahasına ait olarak o dönem için ödiyeceği Devlet hakkından mahsubolunur.

Madde 71. — Petrol Dairesince dermeyan olunan şartlara tâbi olmak kaydiyle ameliatlarını birleştiren işletmeciler, birleştirilmiş petrollü arazinin verimli olarak işletilmesinin bütün icaplarına tevessül edebilirler. Ve müşterek istihsal için tek bir Devlet hissesi ödiyebilirler. Bu suretle birleşen işletmeciler birleşme haricinde kalan sahaları için normal olarak ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkına ilâveten birleştirilmiş petrollü arazi üzerinden aralarında tâyin ve tesbit edecekleri nispetlerde Devlet hakkı ödemekle mükelleftirler.

Madde 78. — 1. Bir arayıcı veya işletmeci, arama veya işletme sahasından istihsal edip depoladığı petrolün sekizde birini Devlet hissesi olarak ödemekle mükelleftir. Ancak :

a) Arama ve işletme sahası ile ilgili olarak yapılan arama, inkişaf veya istihsal ameliyelerinde, veya

b) Daha çabuk, daha verimli veya nihai olarak daha büyük istihsal yapmak maksadiyle, aynı veya diğer bir hazne tabakasına sevk etmek suretiyle kendisi tarafından kullanılan petrollerden Devlet hissesi ödemez.

2. Petrol müstahsılının ödiyeceği Devlet hissesi nakden veya bu maddenin 3 ncü fıkrasında derpiş edildiği veçhile aynen ödenebilir. Ve bu ödemelerin tutarı kuyubaşı fiyatı üzerinden hesaplanır. 13 ncü maddenin 1 ncü fıkrası mucibince petrol hakkı sahibinden memleket ihtiyaçlarına mukabil temini talebedilen miktarlardan kendisi tarafından aynen ödenen Devlet hissesi miktarları tenzil edilir.

Madde 79. — Arayıcı veya işletmecilerin ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkı ve hissesi kendilerince beyan edilir. Ve Petrol Dairesi tarafından tahakkuk ettirilir.

Nakden ödenecek Devlet hakkı ve hissesi Petrol Dairesinin bulunduğu yer vergi dairesine ödenir. Devlet hakkı ve hissesinin beyan, tahakkuk ve ödeme usul, şekil ve zamanı nizamnamede gösterilir.

Madde 81. — Petrol Dairesi, belge istihsalı için yapılacak müracaatın :

1. Mevkii muameleye konmuş bulunan diğer bir müracaatla tedahül etmemesi,

2. Evvelce verilmiş ve müracaat tarihinde yürürlükte bulunan bir belge ile tedahül etmemesi,

3. Petrol Dairesince bu kanunun maksadına aykırı görülmemesi,

Halinde, müracaatın alındığı tarihten itibaren 90 gün içinde bu kanunun maksadına uygun olarak tesbit edeceği şartlarla istenilen belgeyi verir.

Madde 82. — 1. b) Aynı ihtiyacı temine mâtuf aynı hizmeti istihdaf ediyorsa;

c) Boru hatları güzergâhları birbirine tedahül ediyorsa;

Madde 84. — 3. Derpiş edilen nakil ücreti petrolü taşıyan ile taşıyıcı için munisif ve mâkul olmadıkça tarife tasvibedilemez. Tarife taşıyıcıya, yıpranma, faiz ve amortisman paylarını havi nakliye masraflarına ilâveten nakliye ameliyesinin ifa edilebilmesi için gerekli sermaye mevcutları esasına dahil kıymetler ile nakliye ameliyesinde fiilen kullanılan nakdî fonlar ve bunlara mütedair haklar üzerinden mâkul bir kâr temin edecektir.

Madde 95. — 1. Bu kanunun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla her petrol hakkı sahibi, yürürlükte bulunan bilûmum vergi, resim ve harc kanunları ile vergi usul kanunları hükümlerine, bunların tadillerine veya bunlar yerine kaim olacak kanunlara tâbi tutulacaktır.

2. Bu kanunda yazılı petrol ameliyeleri ile birlikte umumi hükümlere tâbi diğer faaliyetlerde bulunan petrol hakkı sahipleri, petrol ameliyelerine mütaallik faaliyetleri için ayrı sermaye tahsis eder, bu mahiyetteki muamelelerini tefrik etmek üzere ayrı kayıt ve muhasebe tutar ve petrol ameliyelerinin netice hesaplarını diğer faaliyetlerin netice hesaplarına karıştırmaksızın ayrı bir beyanname ile bildirirler. Petrol ameliyelerinden mütevellit neticeler müstakillen vergilendirilir.

Madde 97. — 5421 sayılı Kanunun 7 ncü maddesinin 1 ncü fıkrası ile 5422 sayılı

Kanununun 12 nci maddesinin 1 nci fıkrasındaki ıstisnaya mütaallik hükümler, petrol ve petrol mahsullerinden elde edilen gelir ve kazançlara tatbik olunmaz.

Madde 98. — Geliri vergilendirmeye ve aynı zamanda harap olma, yıpranma, işe yaramaz hale gelme, tükenme, kayıp, devir veya terk halleri için yapılacak indirimleri tâyine esas olan «iktisadi kıymetler» değeri; «iktisadi kıymetler» in petrol hakkı sahibi tarafından ilk iktisap kıymetine, bu «iktisadi kıymetler» üzerinde yapılan ve aktifleştirilen masrafların ilâvesi (bu masraflar meyana, petrol hakkı sahibinin aktifleştirmeyi tercih ettiği arama masrafları, sondaj fer'î masrafları ve ticari miktarda petrol verimi olmyan kuyuların açılış masrafları dahildir) ve hâsıl olan bu kıymetten önceden indirim olarak talep ve kabul edilmiş olan harap olma, yıpranma, işe yaramaz hale gelme, tükenme veya kayıp paylarının tenzili suretiyle elde edilen miktardan ibarettir.

Madde 101. — 2. Petrol hakkı sahibi, bu tahmini, iktisadi kıymetlere ait böyle bir indirimi ihtiva edecek ilk beyannamesini vermeden önce yapar. Nizamnamede tesbit olunan esaslar dairesinde, Maliye Vekilinin lüzum göstermesi veya yapılacak müracaatı kabul etmesi üzerine başka bir tahmin ikame olununcaya kadar, bu tahmin petrol hakkı sahibini bağlar.

Madde 102. — 1. Petrol hakkı sahibi, her vergilendirme dönemi için maliyet esasına veya nispî esasa göre hesaplanacak bir tükenme payı indirimini isteyebilir. Ancak, indirilmesi istenilen bu tükenme payı, maliyet esasına göre hesaplanacak indirimden daha düşük olamaz.

Madde 103. — Tükenme payı, maliyet esasından şöyle hesaplanır :

1. Tükenmeye mevzu olan kıymet; petrol hakkı sahibinin sahip bulunduğu her bir münferit sahanın tükenmeye mevzu mecmu kıymetinden,

a) Münferit sahanın petrol istihsalinden gayrı bir maksada tahsis edilmiş bulunan kısmının maliyeti veya kıymeti ile,

b) Petrol ameliyatının nihayetlendiği tarihte, münferit sahanın petrol hakkı sahibi bakımından haiz olduğu bakıye kıymet,

İndirilerek bulunur.

2. Tükenme birimi; vergilendirme dönemi başında tükenmeye mevzu olan kıymetin, petrol hakkı sahibinin tahminine göre, o tarihte münferit sahada yeraltında mevcut bulunan istihsali mümkün petrol birimi adedine taksim suretiyle tâyin olunur.

3. Tükenme payı; 2 nci fıkradaki esaslara göre bulunan tükenme birimi, petrol hakkı sahibi tarafından,

a) Arama veya işletme sahası ile ilgili arama, inkişaf veya istihsal ameliyelerinde kullanılan,

b) Daha çabuk, daha verimli ve netice itibariyle daha fazla istihsal yapmak maksadiyle kendisine ait olan aynı veya başka bir hazneye sevk edilen,

Petroller hariç olmak üzere, vergilendirme dönemi içinde o münferit sahada istihsal edilip depolanan petrol birimi sayısı ile çarpılarak tâyin edilir.

4. Petrol hakkı sahibi, her vergilendirme dönemi başında o tarihte münferit sahada mevcut bulunan istihsali mümkün petrol birimi hakkındaki tahminini değiştirebilir ve nizamnameye uygun olarak hesaphyacağı yeni tahminini nizamnamede gösterilen müddet ve şekiller dahilinde bildirir.

Madde 104. — 1. Tükenme payı, nispî esas üzerinden şöyle hesaplanır :

a) Petrol hakkı sahibi tarafından,

1. Arama veya işletme sahası ile ilgili arama, inkişaf veya istihsal ameliyelerinde kullanılan,

2. Daha çabuk, daha verimli ve netice itibariyle daha fazla istihsal yapmak maksadiyle kendisine ait olan aynı veya bir başka hazneye sevk edilen,

Petroller hariç olmak üzere, vergilendirme dönemi içinde her bir münferit sahada istihsal edilip depolanan petrol birimi sayısı, her birimin kuyubaşı fiyatı ile çarpılarak tükenme payı bakımından o münferit sahanın gayrisâfi geliri bulunur.

b) Bu fıkranın (a) bendi gereğince hesaplanan gayrisâfi gelirden, petrol hakkı sahibi tarafından vergilendirme dönemi için, Devlete ödenmiş veya ödenecek o münferit sahaya ait Devlet hisseleri ile o münferit sahanın içinde bulunduğu arama veya işletme sahasının Devlet hakları indirilir.

c) Geri kalan miktarın % 27,5 u tükenme payıdır.

2. Her bir münferit saha için nispî esas üzerinden hesaplanan tükenme payı, petrol hakkı sahibinin bu münferit sahadan elde ettiği gayrisâfi gelirden, tükenme payı indirimi hariç olmak üzere, tenziline salâhiyetli bulunduğu bütün indirimleri yaptıktan sonra kalan sâfi gelirin % 50 sinden fazla olamaz.

3. Tükenme payı bakımından gayrisâfi ve sâfi gelirin hesaplanmasında, birleştirilmiş sahalara ait kısımlar hariç olmak üzere, her bir arama veya işletme sahası için ödenmiş veya ödenecek Devlet haklarından, bu sahalarda içindeki her bir münferit sahaya düşecek hissenin tâyininde : her bir münferit sahadan bir vergilendirme döneminde istihsal olup depolanan petrol birimleri adedinin, aynı dönem içinde bunların buldukları arama veya işletme sahalarda istihsal edilip depolanan petrol birimleri adedi yekûnuna nispeti esas alınır.

Madde 105. — 2. a) Petrol hakkı sahibi, yukardaki masraf gruplarından her biri için gayrisâfi gelirinden indirmek veya bir aktif olarak sermaye hesabına almak hususunda haiz bulunduğu tercih hakkını, bu gruba dahil masrafların yapıldığı ilk döneme ait vergi beyannamesinde kullanır.

3. Sermaye hesabına alınarak aktifleştirilmiş arama masrafları, tükenme payı indirimi yolu ile veya terkten mütevellit zarar olarak itfa edilir.

4. Sermaye hesabına alınarak aktifleştirilmiş sondaj fer'î masrafları ile ticari miktarda verimi olmıyan kuyuların açılma masraflarından;

a) İktisadi kıymetin maliyeti ile bu iktisadi kıymetin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulması ile ilgili masraflar, amortisman yolu ile veya terkten mütevellit zarar olarak,

b) Bütün diğer masraflar, tükenme payı indirimi yolu ile veya terkten mütevellit zarar olarak,

İtfa olunur.

Madde 106. — Tekevvün ettikleri seneden itibaren 10 yıldan fazla devredilmemek şartıyla petrol hakkı sahibinin cari ve evvelki vergilendirme dönemlerine mütaallik vergi beyannamelerine göre tahassul etmiş olan zararlarından; kendisinin nispî esas üzerinden talebettiği ve ayırmasına müsaade edilmiş olan tükenme payının maliyet esasından ayırabileceği tükenme payına nazaran fazlalığı ile kapatıldıktan sonra bakiye kalan kısmı, nizamnamede gösterilen esaslar dahilinde mütaakıp senelere devredilebilir.

Madde 107. — Esas faaliyetleri bu kanuna göre petrol ameliyatı olan ve bütün bir vergilendirme dönemi boyunca biri diğerinin hisse senetlerinin % 90 ına veya

daha fazlasına sahip olmak suretiyle aralarında iştirak tesis etmiş bulunan iki veya daha fazla petrol hakkı sahibi, ayrı ayrı vergiye tâbi olacak yerde isterlerse gelir ve zararlarını birleştirerek bir vergi beyannamesi ile bildirebilirler. Bu takdirde müşterek beyannamenin verildiği ilk dönemden hemen evvelki iki döneme ait zararlar tekevvün tarihinden itibaren mütaakıp 10 yıldan fazla devredilmemek şartıyla ve bu kanunun 106 ncı maddesine uygun olarak nizamnamede tesbit olunan esaslar dairesinde mütaakıp senelere devredilebilir.

Madde 109. — 1. Petrol hakkı sahibi, her vergilendirme dönemi için gelir ve kazançları üzerinden aşağıdaki vergilere tâbidir :

a) 1. Yürürlükte bulunan kanunlara göre petrol hakkı sahibinin sâfi gelir ve kazançları üzerinden alınacak vergi ile,

2. Hissedarlar namına gelir ve kazançları üzerinden vergilerine mahsuben tevkif yolu ile veya başka bir şekilde ödenmesi gereken vergi,

Mecmuundan ibaret olan bir «normal vergi»,

b) Sermaye mevcutları esasına dahil kıymetleri ve 106 ncı madde mucibince mütaakıp senelere devri mümkün bakıya zararlarını bir kere itfa ettikten sonra gelir ve kazançları üzerinden; sâfi gelir ve kazançlarının % 50 sinden, o vergilendirme dönemi için kendisi tarafından Devlete ödenen veya ödenecek olan normal vergi ile diğer vasıtasız vergiler, Devlet hakları, Devlet hisseleri, harclar, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimleri çıktıktan sonra kalan miktar kadar bir «munzam vergi».

2. Petrol hakkı sahibinin sermaye mevcutları esasına dahil kıymetler ile 106 ncı madde mucibince devredebileceği zararlar yekûnu;

a) Cari ve evvelki bütün vergilendirme dönemlerinde normal vergiye esas tutulan sâfi gelir ve kazançlarından;

1. Munzam vergiye tâbi olacağı dönem için ödediği veya ödiyeceği normal vergi ve,

2. Bütün evvelki vergilendirme dönemlerinde ödemiş olduğu normal vergiler, Çıktıktan sonra kalan kısım ile,

b) Munzam vergiye tâbi olacağı tarihe kadar petrol hakkı sahibinin nisfî esas üzerinden talebettiği ve ayırması kabul edilmiş bulunan tükenme payının maliyet esasına göre ayırabileceği tükenme payına nazaran fazlalığı,

Yekûnundan aşağı düştüğü tarihten itibaren petrol hakkı sahibi munzam vergiye tâbi olur.

Munzam vergi, Kurumlar Vergisine ilâve suretiyle alınır.

Kurumlar Vergisi ile Vergi Usul kanunları hükümleri bu vergi hakkında da tatbik olunur.

3. Petrol hakkı sahibinin gelir ve kazançlarından, bu maddenin yukarıki fıkralarında sözü geçen ve hesaplanma şekli gösterilen vergilerden gayri gelir ve kazançlar üzerine müesses vergiler alınmaz. Petrol hakkı sahibinin bu maddenin 1 nci fıkrası mucibince mükellef bulunduğu normal vergi; aynı vergilendirme dönemi zarfında Devlete ödenmiş veya ödenecek diğer vasıtasız vergiler, Devlet hakları ve hisseleri, harclar, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimleri mecmuuna ilâve edildiği zaman petrol hakkı sahibinin bu dönem için 110 neu maddenin 2 nci fıkrası gereğince hesaplamıya salâhiyetli olduğu sâfi gelir ve kârlarının % 50 sini aşamaz.

Madde 110. — Petrol hakkı sahibi, sâfi gelir ve kazançlarını tesbit ederken :

1. Normal vergi bakımından; kendi petrol ameliyatının gayrisâfi gelirinden tatbika yetkili olduğu bütün indirimleri,

2. Munzam vergi bakımından; kendi petrol ameliyatının gayrisâfi gelirinden, Devlete ödediği veya ödiyeceği Devlet hakları, Devlet hisseleri, harclar, gümrük ve diğer ithal vergi ve resimleri, normal ve munzam vergiler ve diğer vasıtasız vergiler hariç olmak üzere, tatbikına yetkili bulunduğu bütün indirimleri, Düşebilir.

Madde 111. — Bir petrol hakkı sahibi, Türkiye’de yaptığı petrol ameliyeleri dolayısıyla Devlet hakkına, Devlet hissesine, bu kanunun 109 ncu maddesinde derpiş olunan vergilere, sair vasıtalı ve vasıtasız vergi, resim ve harclara tâbi tutulmakla beraber, kendisi için diğer mükellefiyet zümrelerine nazaran farklı mükellefiyetler ihdas eden veya bu kanunda mükellefiyet mevcut olmadığına sarahaten işaret edilen vasıtalı vasıtasız hiçbir vergi, resim veya harc ile teklif olunmaz.

Bir petrol hakkı sahibi, kendi arama ve işletme sahasında bulunan veya istihsal olunan veya bir petrollü araziden istihrac olunan, depolanan, naklolunan ve satılan petrol için bu kanun gereğince hesaplanacak Devlet hakları, Devlet hisseleri, gelir ve kazançları üzerinden alınacak vergiler hariç olmak üzere petrol üzerine müesses vasıtasız veya vasıtalı hiçbir vergi, resim veya harca tâbi değildir. Memleket ihtiyaçlarını karşılamak için satılan petrol mahsulleri bu hükümden müstesnadır.

Madde 112. — 1. Bir petrol hakkı sahibi bizzat veya bir mümessili veya Petrol Dairesince kabul edilmiş bir mütaahhidi vasıtasıyla Türkiye’ye kendi petrol ameliyatı için Petrol Dairesince lüzumlu görülen bütün malzemeyi bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren 25 sene müddetle gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal eder. Ancak, işbu devrenin 6 ncı sencesinden sonra İcra Vekilleri Heyeti, Türkiye’de istihsal veya imal edilen ve evsafı, mevcudu ve emre âmade miktarı bakımından ithal edilen mümasil maddelerle kıyası kabil bulunan ve fiyatları ithal maddelerine nazaran % 15 den daha yüksek bulunmayan maddelerin isimlerini muhtevi müfredatlı bir liste neşrederek, bu listede gümrükten muaf olarak ithal edilmekte bulunan maddelerden hangilerinin gümrük vergisine veya diğer ithal vergi ve rüsumuna tâbi tutulacağını tâyin ve tesbit edebilir. Bu liste muayyen devrelerde yeniden gözden geçirilerek tadil olunabilir; muaddel listede neşrolunduğu tarihten 6 ay sonra meriyete girer. Ancak, muaddel listenin neşir tarihinden evvel iktisabedilmiş, sipariş edilmiş veya satın alınmış olan maddeler listenin meriyete girdiği tarihten sonra teslim edildikleri takdirde gümrük vergisine tâbi tutulmazlar. 25 yıllık muafiyet kısmen veya tamamen İcra Vekilleri Heyeti kararıyla uzatılabilir.

Madde 115. — 1. Bir petrol hakkı sahibi, Petrol Dairesine müracaatla :

a) Nakdî fonlarının ve buna mütaallik haklarının :

1. Devlete ödenmesi gereken fakat ödenmemiş bulunan her türlü vergi, resim, harc, Devlet hakları ve Devlet hisselerinin tediyesi için lüzumlu kısmı ile;

2. Türkiye’de petrol ameliyatından gayri menbalardan elde ettiği fonlarının ve bunlara mütaallik haklarının sermaye mevcutlarının 98 nci maddce mucibince tesbit olunan kıymetini aşan kısmı; ve

3. Petrol hakkı sahibinin nispi esas üzerinden talebettiği ve ayırmasına müsaade edilmiş olan tükenme payının maliyet esası üzerinden ayırabileceği tükenme payına nazaran fazlalığı dolayısıyla ödenecek vergi miktarında hâsıl olacak noksanlığa tekabül edecek kısmı,

Hariç olmak üzere kalan kısmını ve

b) Sermaye mevcutları esasının :

1. Devlete ödenmesi gereken fakat ödenmemiş bulunan her türlü vergi, resim, harc, Devlet hakları ve Devlet hisselerinin tediyesi için lüzumlu kısmı ; ve

2. Petrol hakkı sahibinin Türkiye'de petrol ameliyatından gayri menbalardan elde ettiği kısmı,

Hariç olmak üzere kalan kısmını ;

Vergiden muaf olarak nakden veya aynen harice transfer edebilir.

2. Petrol hakkı sahibinin petrol ameliyatında kullanılmak üzere hariçten nakit, hizmet, malzeme veya diğer bir iktisadi kıymetin getirilmesine mâtufl talebi üzerine, Maliye Vekili, Türkiye'de petrol ameliyatından gayri bir menbadan elde edilmiş, nakdî fon ve buna mütaallik haklar dahil, iktisadi kıymetlerin harice transferi için müsaade verebilir. Bu fıkra gereğince harice transferine müsaade edilen iktisadi kıymetlerle hariçten temin edilen nakit, hizmet, malzeme veya diğer iktisadi kıymetler petrol hakkı sahibince Türkiye'de petrol ameliyatından gayri menbalardan elde edilmiş addolunur.

Madde 116. — 1. Petrol ameliyatında kullanılmak üzere Türkiye'ye ithal edilmiş olan bileümle nakdî fonlar ve buna mütaallik haklarla sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden malzeme veya diğer kıymetler, transferin yapıldığı döviz ile Türk parasının, ithal tarihinde veya Petrol Dairesi ile petrol hakkı sahibinin aralarında mutabık kalacakları daha mukaddem bir tarihte cari resmî kambiyo kuruna nazaran kıymeti itibariyle tesbit edilecektir. Bu maddenin meriyete girmesinden evvel ithal edilmiş iktisadi kıymetlerin (Nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil) değerleri ithal tarihleri itibariyle tâyin ve tesbit olunur. Kıymet tâyin ve tesbiti, Maliye Vekâleti ile müştereken Petrol Dairesince yapılır.

2. Evvelece ithal edilmiş malzeme veya sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden diğer mevcudatı da ihtiva etmek üzere madde 115 (1) de münderiç nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin harice transferleri için müracaat yapıldığı zaman bu hususta gereken transfer hakkının, transfer edilecek dövizin cins ve miktarının, kabili tatbik olan hallerde malzeme veya sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden mevcudatın ithal edilenlerle aynı olduklarının tevsiği, Maliye Vekâleti ile müştereken Petrol Dairesince ifa edilecektir.

3. Bu suretle yapılacak tevsiği muamelelerinde Maliye Vekâleti ile birlikte Petrol Dairesi, dövizin cinsi hakkındaki kararını, petrol hakkı sahibinin ve transfer edilecek nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin hangi memlekete mensup olduklarına ve bu gibi diğer alâkalı hususlara istinadettirecektir. Hilâfına delil mevcut bulunmadıkça, transfer edilecek nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin nelerden ibaret bulunacağı hakkındaki kararda, transfer edilecek nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin, mukabilinde elde edildikleri nakdî fonlar ve buna mütaallik haklar dahil iktisadi kıymetlerin memlekete ithal tarihlerindeki sırayı takibetmeleri prensibi gözetilecektir.

Hariçten ithal edilmiş nakdî sermaye veya bu mahiyetteki haklarla sermaye mevcutlarının bir cüzünü teşkil eden diğer kıymetlerin transferinde, transfer edilecek meblâğ bunların ithal zamanında cari olan resmî kambiyo kuru veya bu maddenin 1 nci fıkrası gereğince mutabık kalınacak daha mukaddem tarihteki kambiyo kuru üzerinden tesbit edilecektir. Bunların dışında kalan hususlarda tesbitte esas tutulacak kur, petrol hakkı sahibi için cari resmî kurdan daha az menfaatli olmayacaktır.

Madde 117. — 1. Maliye Vekâleti, 115 nci maddenin 1 nci fıkrasına göre vukubulacak transfer taleplerini Petrol Dairesiyle müştereken ve aynı maddenin 2 nci fıkrası mucibince vukubulacak transfer taleplerini de müstakillen tetkik ettikten sonra 115 nci maddeye uygun olan talepler için gerekli müsaadeyi verir ve yukarıdaki maddelere tevfikân lüzumlu dövizi tahsis eder.

2. Bir petrol hakkı sahibi bu kanunun 13 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasında tarif edildiği veçhile, memleketin petrol ihtiyacı temin edildikten sonra Türkiye'den ihracettiği petrolün hariçteki satışından mütevellit hasılâtta Türkiye'deki ameliyeleri ve bu kanundan doğan mükellefiyetleri için lâzım olacak miktarlar haricinde kalan kısmını hariçte muhafaza etmek hakkına sahip olacaktır.

Madde 118. — 1567 sayılı Kanun ve bunun ek ve tadilleri ile Türk Parası Kıymetini Koruma hakkındaki 13 numaralı Kararname hükümleri ve bu hususa mütaallik diğer kanun ve kararnameler petrol hakkı sahipleri hakkında bu kanun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla tatbik olunur.

Madde 120. — 1. İşletmeciler ve belge sahipleri 119 ncu madde mucibince istihdam ettikleri ecnebi şahıslar adedinin % 15 inden aşağı adette olmamak üzere Türk vatandaşlarının petrol ameliyatının her safhasında ihtisas kazanmaları için yabancı memleketlerde veya Petrol Dairesince uygun görüldüğü nispette Türkiye'deki ilmî veya meslekî müessese veya işletmelerde eğitim ve staj görmelerini, masraflarını deruhde ederek sağlarlar.

Madde 132. — 1. Petrol hakkı sahibi, bu kanuna, nizamnameye, bunlara müstenit kararname ve emirlere veya müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi ve belgede yazılı şartlara riayet etmediği takdirde Petrol Dairesi, kendisine 90 gün zarfında bunlara riayeti, aksi halde verilen müsaadenin, arama veya işletme ruhsatnamelerinin veya belgenin fesholunacağını ihtar eder. Bu ihtara rağmen 90 günlük mühletin hitamında petrol hakkı sahibinin riayetsizliği devam ederse, riayet olunmayan husus veya mükellefiyetin mesnedi olan müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi veya belge İcra Vekilleri Heyeti kararıyla fesholunur.

Madde 134. — Bu kanunun teşkilâtla müsaade ve belgeye mütaallik hükümleri neşri tarihinde, diğer hükümleri 14 ncü maddede zikrolunan nizamnamenin meriyet tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2. — 6326 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinin 8 nci fıkrasına c bendi, 30 ncu fıkrasına b, c bentleri, 31 nci fıkrası yerine yeni bir fıkra, 19 ncu, 24 ncü ve 120 nci maddelerine aşağıda gösterilen fıkralar ilâve edilmiştir.

Petrol Kanununun 3 ncü maddesinin 31 nci, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 ncu fıkraları sırasıyla 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ncı fıkra olarak değiştirilmiş ve 30 ncu fıkrası a bendi ile isimlendirilmiştir.

Madde 3. — 8. c) a ve b bentlerinde sözü geçen ameliyelere mütaallik idari faaliyetlere,

30. b) Petrol hakkı sahibinin Türkiye'deki petrol ameliyatı ile ilgili olarak kullanmaya tahsis ettiği sermaye mevcutlarının 98 nci madde mucibince hesaplanmış kıymetine «sermaye mevcutları esası»;

c) 1. Arazi, isticar hakları, irtifak hakları ve bu kanuna göre iktisabedilen haklar;

2. Binalar, teçhizat, makineler, hammadde mevcutları, yedek parçalar, ikmal malzemesi ve sermaye hesabına alınarak aktifleştirilmiş diğer malzeme;

3. Peşin kira, sigorta ve imtiyaz bedeli gibi peşin ödenmiş masraflardan tahakkuk etmiyen kısım;

4. Patentler, alâmeti farika, mukaveleden doğan haklar ve sermaye hesabına alınarak aktifleştirilmiş ilk tesis ve taazzuv masrafları ve hizmet bedelleri gibi gayrı maddî haklar ve mevcutlar ile;

5. Petrol hakkı sahibinin 105 nci madde gereğince sermaye hesabına alıp aktifleştirdiği arama masrafları, sondaj fer'î masrafları ve ticari miktarda verimi olmayan kuyuların açılma maliyetine «Sermaye mevcutları»;

31. Gerek ham, gerek yarı mamul, yahut mamul bilecümle eşya, teçhizat, alât, edevat, makine, nakil vasıtaları, bilecümle diğer vasıtalar ve bunlara mütedair yedek parçalarına «Malzeme»;

Madde 19. — 3. Petrol Dairesi Disiplin Komisyonu, reisin başkanlığı altında, reis muavinleri, şube müdürleri ve hukuk müşavirinden teşekkül eder. Bu komisyon Petrol Dairesince tâyin edilmiş memurlara taallûk eden disiplin işleriyle meşgul olur. Vekil tarafından tâyin edilmiş memurlara taallûk eden disiplin işleri Vekâlet Disiplin Komisyonunca incelenir.

Madde 24. — 2. Bu kanunun tatbikiyle ilgili bulunan vekâletlerin mümessilleri Petrol Dairesi Reisinin başkanlığında Vekilin tâyin edeceği tarihlerde toplanarak kanunun 2 nci maddesinde yazılı maksadı temin için alınması gereken tedbirleri tâyin ve tesbit ederler.

Madde 120. — 3. Bu suretle eğitim ve staj görenler gerek Devlete ve gerekse masraflarını deruhde eden petrol hakkı sahiplerine karşı mecburi hizmet veya iş mükellefiyeti ile bağlı değildirler.

MADDE 3. — 6326 sayılı Kanunun 18 nci maddesinde kadrosu kanuna eklenmiş olduğu bildirilen kadroya yapılan ilâveler bu kanuna ilişik cetvelde gösterilmiştir. Bu ilâve kadro cetvelinde ihtisas mevkii olarak gösterilenlerle müşavir avukatın 6326 sayılı Kanunun 18 nci maddesinin 2 nci fıkrasının «b» bendi hükmü dahilinde mukavele ile istihdamı caizdir.

MADDE 4. — Bu kanunun teşkilâtla müsaade ve belgeye mütaallik hükümleri neşri tarihinde, diğer hükümleri 6326 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinde zikrolunan nizamnamenin meriyet tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

17 Mayıs 1955

CETVEL

Memuriyetin nev'i	Aded	Maas
<i>Petrol Dairesi ilâve kadro cetveli</i>		
Başmühendis (İhtisas mevki)	1	125
Mühendis » »	2	100
Jeolog » »	1	100
Jeofizikçi » »	1	100
Kimya mühendisi » »	1	100
Müşavir avukat	1	90
İdari ve malî işler müşaviri (İhtisas mevki)	1	100
Tarife ve istatistik müşaviri (İhtisas mevki)	1	100
Raportör	1	80
Petrol sicil müdürü yardımcısı	1	80
Muhasebe müdür yardımcısı	1	70
Devlet hak ve hisseleri tahakkuk şefi	1	60
Kısım şefi	4	60
Memur	7	40

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 14 . V . 1955 ve 1/236

Bu kanunun ilânının Başvekâlete bildirildiğine dair Riyaseti Cumhurdan gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 17 . V . 1955 ve 4/168

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 6 259,259:260

7 4,203:216,223,226,231,238:241

[İnikat : 75 — 270 sıra sayılı matbua 75 nci İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]